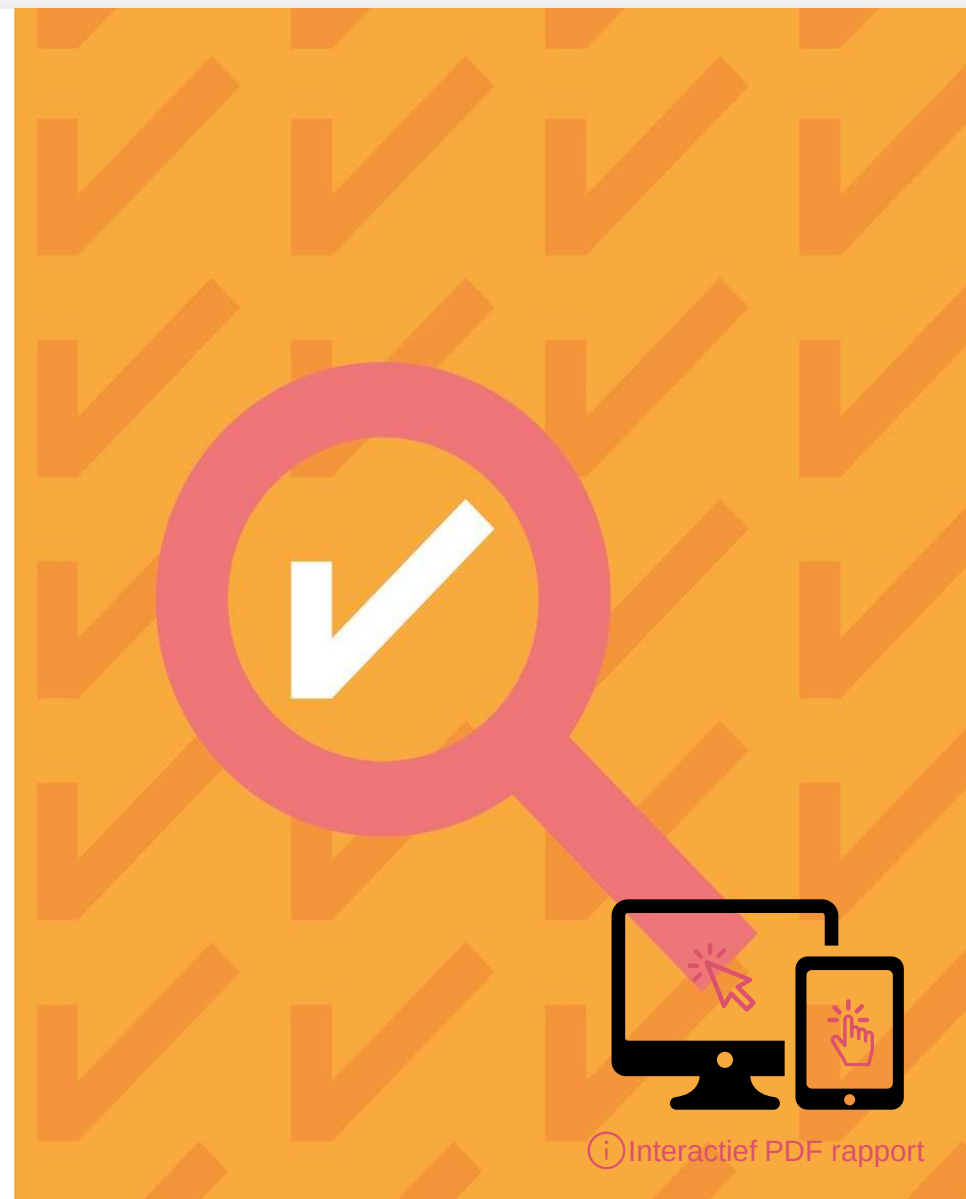

- Aanbiedingsbrief
- Kernboodschappen
- Conclusie controle
- Jaarstukken
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen

Gemeente Venlo

Accountantsverslag 2020

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
4 juni 2021

- Aanbiedingsbrief
- Kernboodschappen
- Conclusie controle
- Jaarstukken
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen

Aanbiedingsbrief

Gemeente Venlo
T.a.v. raad en college van burgemeester en wethouders
Postbus 3434
5902 RK VENLO

4 juni 2021

Referentie: XPM2UN735464-1873981123-67

Geachte leden van de raad en college van burgemeester en wethouders,

Hierbij bieden wij u ons accountantsverslag aan dat wij hebben opgesteld in het kader van onze controle op de jaarrekening 2020 (de ‘jaarrekening’) van gemeente Venlo. We hebben onze controle uitgevoerd in overeenstemming met ons controleplan 2020.

Dit verslag heeft betrekking op de belangrijkste bevindingen uit onze controle 2020.

We hebben dit verslag op een transparante en constructieve wijze besproken met de ambtelijke organisatie en met de verantwoordelijke wethouder op 17 mei 2021. De inhoud van dit verslag is besproken tijdens de vergadering van de auditcommissie op 3 juni 2021. Hebt u nog vragen, neemt u dan contact met ons op. Wij zijn uiteraard graag bereid om de inhoud van dit accountantsverslag nader toe te lichten.

Wij bedanken u en uw medewerkers voor de medewerking tijdens onze controle.

Hoogachtend,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Dit document is elektronisch ondertekend door:

Dorus van Bortel

drs. T.A.G. van Bortel RA
senior director

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Boschdijktunnel 10, 5611 AG Eindhoven, Postbus 6365, 5600 HJ Eindhoven, T: 088 792 00 20, F: 088 792 94 13, www.pwc.nl

‘PwC’ is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Onze kernboodschappen

Een goedkeurend oordeel op getrouwheid en rechtmatigheid

Wij hebben onze controle van de jaarrekening 2020 van gemeente Venlo afgerond en zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring over de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekening af te geven.

We hebben geen indicaties van fraude en/of niet-naleving van wet- en regelgeving geconstateerd.

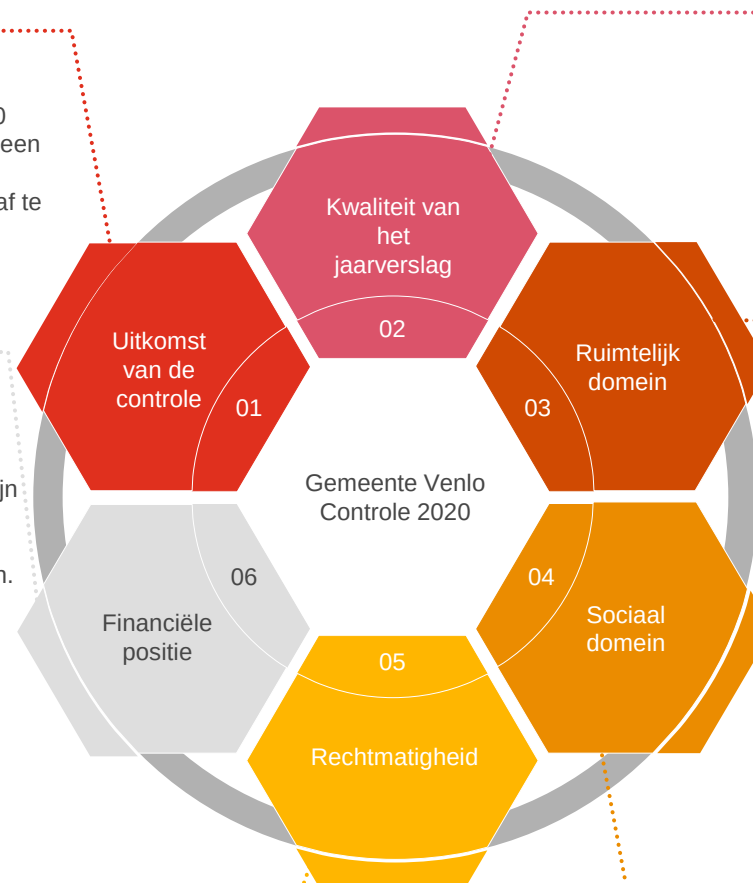
Uw financiële positie verder versterkt

Uw gemeente maakt een noodzakelijke positieve financiële ontwikkeling door. Uw gemeente is inmiddels voldoende in staat risico's op te vangen met het aanwezige vermogen. De balansposities zijn versterkt maar het perspectief in de exploitatie blijft uitdagend, de focus op het structureel gezond maken van de exploitatie dient behouden te worden. Uw resultaat voor bestemmingen over 2020 betreft positief €28,5 miljoen. Daardoor is het vermogen gestegen van €91,7 miljoen naar €120,2 miljoen. Uw resultaat na reservemutaties bedraagt €14,0 miljoen.

Schattingen zoals opgenomen in de jaarrekening komen evenwichtig tot stand.

Rechtmatigheidsaspecten hebben aandacht

Het voorbereiden op de rechtmatigheidsverantwoording krijgt de nodige aandacht. Hierbij neemt de interne controlefunctie een belangrijke rol in de toekomstige invulling in.

Kwaliteit van het jaarverslag voldoende

De leesbaarheid van het jaarverslag en de jaarrekening is van voldoende niveau.

De samenvatting geeft een duidelijk beeld van de ontwikkelingen binnen de gemeente en haar financiële positie. De toelichting op de programma's is zeer gedetailleerd, waardoor deze moeilijk gekoppeld kunnen worden met de beleidsdoelstellingen.

Uw ruimtelijk domein is in beweging

De majeure projecten zijn herijkt per jaareinde waarbij de verliesvoorziening is gedaald tot €45,0 miljoen (2019: €47,8 miljoen).

De planvorming op project Kazernekwartier is gewijzigd met als gevolg een daling in de verliesvoorziening tot €5 miljoen (2019: €9,5 miljoen)

De risico's van B.V. Deelnemingen Greenport gemeente Venlo nemen toe. Wij raden u aan toekomstige investeringen te toetsen aan verwachte rendementen.

Sociaal domein

Ontwikkelingen op gebied van Covid-19 leiden niet tot onrechtmatigheden binnen het sociale domein. De onzekerheden voor prestatielevering voor de zorg in natura zijn in totaal €1,9 miljoen (2019 €1,7 miljoen) en voor PGB €5,4 miljoen (2019 €5,5 miljoen) en blijven binnen de controletolerantie..

Aanbiedingsbrief

Kernboodschappen

☆ Conclusie controle

Speerpunten van de raad

Jaarstukken

Interne beheersing

Ontwikkelingen

Ons oordeel bij uw jaarstukken 2020

1

Uw jaarrekening geeft een getrouw en rechtmatig beeld

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2020 van gemeente Venlo (inclusief SiSa-bijlage en verantwoording WNT) afgerond en zijn van plan een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening af te geven op getrouwheid en rechtmatigheid, onder voorbehoud van goedkeuring van de jaarrekening door de raad. De reikwijdte van onze controle is ongewijzigd ten opzichte van ons controleplan.

2

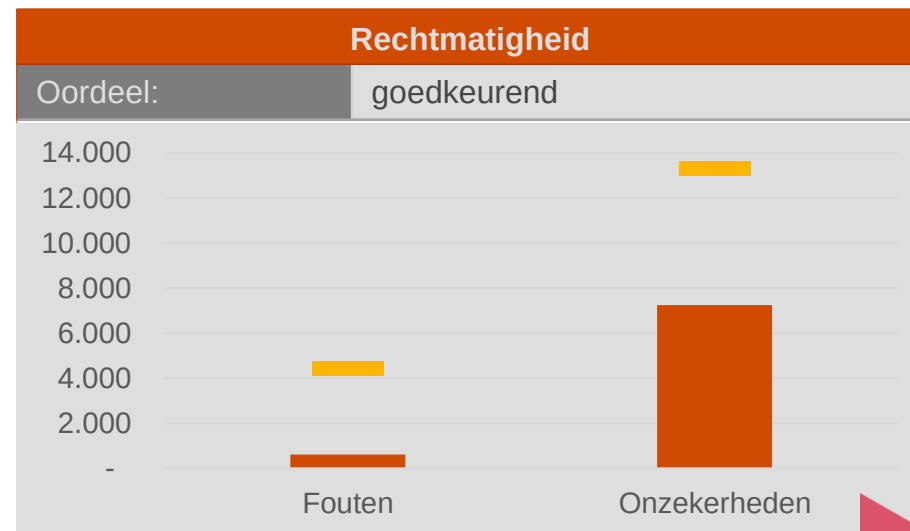
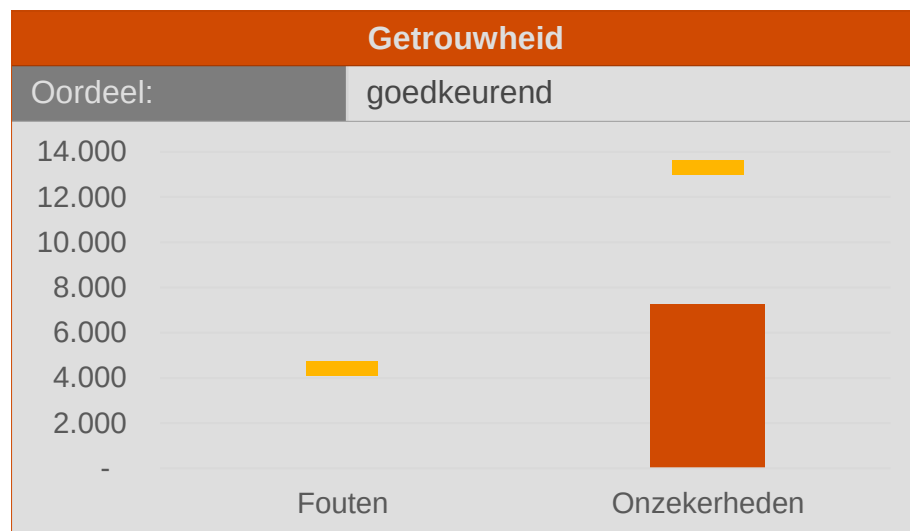
Wij hebben geen niet-gecorrigeerde controleverschillen geconstateerd

De door ons geconstateerde bevindingen zoals weergegeven in de onderstaande tabel, blijven binnen de goedkeuringstoleranties van de controle op het aspect getrouwheid en rechtmatigheid.

3

Jaarverslag verenigbaar met de jaarrekening

Wij hebben vastgesteld dat de andere informatie die samen met de jaarrekening wordt gepubliceerd, bestaande uit het jaarverslag, de paragrafen en de bijlagen, verenigbaar is met de jaarrekening.

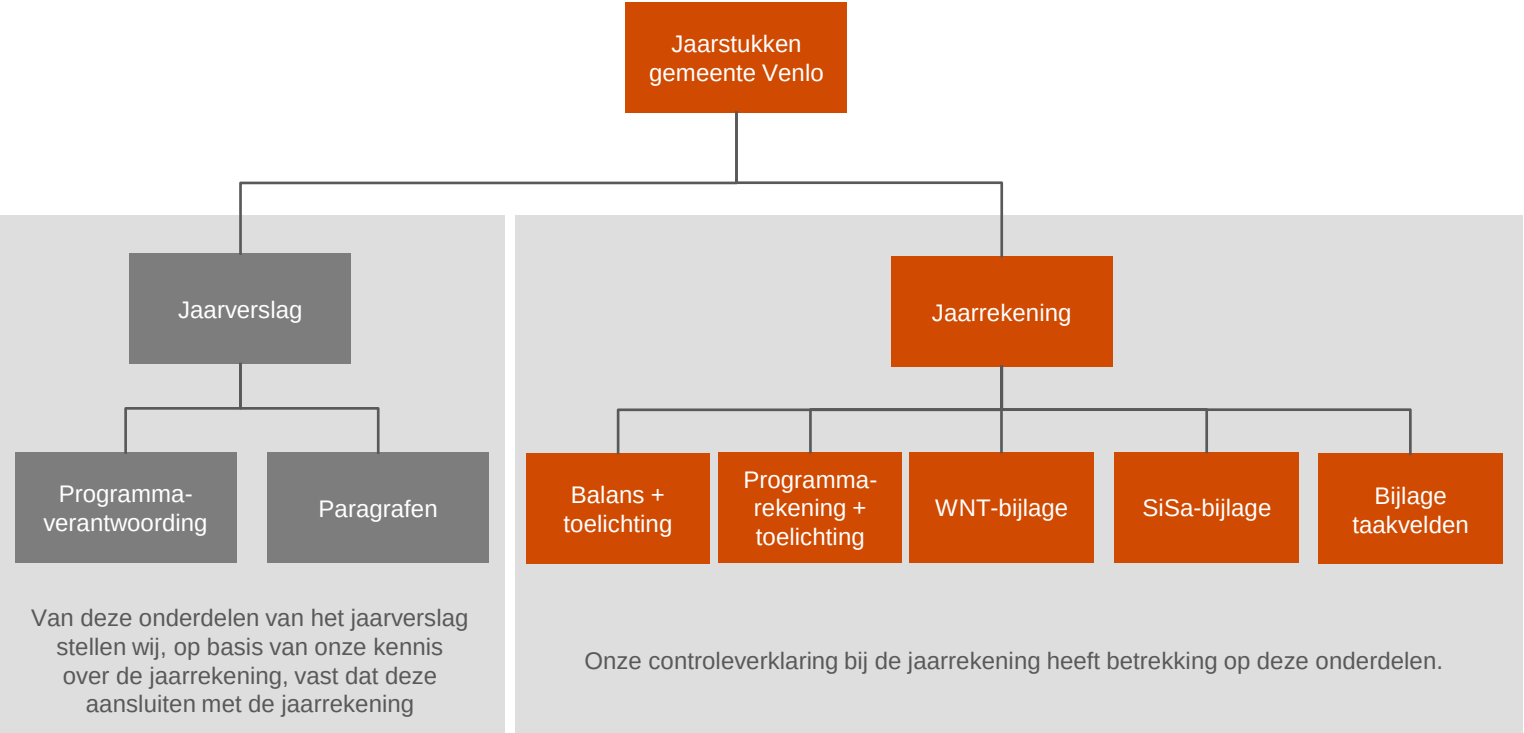

■ = absoluut bedrag fouten of onzekerheden x €1.000
 ■ = vastgestelde goedkeuringstolerantie x €1.000

- Aanbiedingsbrief
- Kernboodschappen
- ☆ Conclusie controle
- Speerpunten van de raad
- Jaarstukken
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen

Reikwijdte van onze controle

De reikwijdte van de controle is zo ontworpen dat er voldoende controle-informatie wordt verkregen met betrekking tot uw jaarrekening, ter ondersteuning van een kwalitatieve controle. In het controleplan hebben wij afspraken met u gemaakt over de reikwijdte van de controle. Wij bevestigen dat de definitieve reikwijdte van de controle gelijk is aan die in het controleplan. Onderstaand hebben wij een samenvatting opgenomen.

Aanbiedingsbrief

Kernboodschappen

☆ Conclusie controle

Speerpunten van de raad

Jaarstukken

Interne beheersing

Ontwikkelingen

Niet-gecorrigeerde controleverschillen inzake getrouwheid en rechtmatigheid vallen binnen de toleranties

De volgende geconstateerde controleverschillen zijn niet gecorrigeerd in de jaarrekening. Het management heeft geconcludeerd dat het kwalitatieve en kwantitatieve effect niet materieel is. Wij zijn het eens met de beoordeling van het management en concluderen dat het bedrag aan niet-gecorrigeerde verschillen niet materieel is. Tevens is het overzicht van het effect van de bevindingen met het aspect rechtmatigheid opgenomen boven de door u gestelde rapporteringstolerantie van €221.500.

#	Beschrijving	Jaarrekeningpost	Getrouwheid (x €1.000)		Rechtmatigheid (x €1.000)	
			Fouten	Onzekerheden	Fouten	Onzekerheden
1	Onzekerheid prestatieleveringen sociaal domein zorg in natura	Sociaal Domein		1.866		1.866
2	Onzekerheid prestatielevering PGB	Sociaal Domein		5.384		5.384
3	Niet voldoen aan EU-aanbestedingsregels	EU-aanbestedingen			611	
Totaal			-	7.250	611	7.250

- Aanbiedingsbrief
- Kernboodschappen
- Conclusie controle
- Jaarstukken**
- Financiële positie
- Sociaal domein
- Ruimtelijk domein
- Getrouwheid
- Rechtmatigheid
- Informatiewaarde
- Speerpunten van de raad
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen

Onze bevindingen bij de jaarstukken

Wij hebben de getrouwheid van de jaarrekening gecontroleerd en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties. Onze bevindingen vindt u in dit deel.

De impact van Covid-19 op het resultaat 2020 en de rechtmatigheid is belangrijk geweest. De financiële positie van de gemeente is desondanks stabiel.

In het sociaal domein zijn belangrijke onzekerheden over de prestatielevering. De schattingen die het college daarbij heeft gemaakt achten wij evenwichtig.

In het ruimtelijk domein zien we verschillende ontwikkelingen op uw bestaande exploitaties. De schattingen die het college daarbij heeft gemaakt achten wij ook evenwichtig.

Bij rechtmatigheid hebben wij bevindingen inzake de Europese aanbesteden. Het gaat hier om een contract wat in 2018 als fout was aangemerkt en wat in 2020 nog is doorgelopen.

Uw financiële positie is inmiddels solide, aandacht voor toekomstige exploitatie

De financiële positie is op basis van de jaarrekening 2020 verder verbeterd

Het resultaat 2020 voor bestemmingen in de reserves is positief €28,5 miljoen. Daardoor is het vermogen gestegen van €91,7 miljoen naar €120,2 miljoen. Binnen het vermogen zijn de bestemmingsreserves gestegen van €13,4 miljoen naar €23,7 miljoen. Het resultaat na reservemutaties is positief €14,0 miljoen. Hiermee is de noodzakelijke versterking van de vermogenspositie doorgezet in 2020.

Realisatie positiever dan begroot en Finrap

Het begrote resultaat voor bestemmingen betreft €10,1 miljoen en vormde de uitgangspositie voor het eigen vermogen in de begroting 2021-2024. Uw begroting 2021-2024 start met een eigen vermogen van €99 miljoen per 1 januari 2021. Het gerealiseerde eigen vermogen bedraagt €120,2 miljoen. Hiermee kent boekjaar 2021 een sterkere uitgangspositie dan initieel begroot.

Uw financiële prestaties in benchmark

Vorig jaar hebben wij in ons accountantsverslag gemeld dat de financiële positie van gemeente Venlo aangesterkt was. In de door ons opgestelde [benchmark](#) met landelijk vergelijkbare gemeenten zien we op het gebied van weerbaarheid tevens deze aansterking. De structurele exploitatieruimte blijft boven landelijk gemiddelde, terwijl de solvabiliteit lager uitvalt dan het landelijk gemiddelde. Op de wendbaarheid scoort gemeente Venlo tevens positief, met uitzondering van het kengetal belastingcapaciteit dat hoger ligt dan landelijk gemiddelde.

Op basis van de begroting 2021-2024 blijft de weerbaarheid en wendbaarheid stabiel en de financiële positie blijft voldoende

Ten aanzien van de weerbaarheid laat de meerjarenbegroting een licht stijgende solvabiliteit zien. De structurele exploitatieruimte gaat naar 4,1%. De wendbaarheid wordt voornamelijk beïnvloed door de dalende schuldquote in verband met het investeringsniveau van gemeente Venlo. Hierbij laat gemeente Venlo geen grotere stijging zien dan de benchmark. Met betrekking tot de belastingruimte kent gemeente Venlo een hoger percentage dan de streefwaarde, dat wat de ruimte om de belastinglasten te verhogen beperkt. In meerjarig perspectief daalt de belastingcapaciteit richting het landelijke gemiddelde van 103%.

In de meerjarenbegrotingen zijn nog niet de (langetermijn)effecten van de coronacrisis (zie [blog Martine Koedijk](#)) en de herijking van het gemeentefonds verwerkt. Dit is wel opgenomen in de risicoanalyses waarop ook de berekening van het weerstandratio is gebaseerd. De weerstandratio (verhouding weerstandsvermogen – risicoprojectie) op basis van de begroting 2021-2024 is voor gemeente Venlo groter dan twee. Dit heeft een positief effect op de weerbaarheid.

Drempelbedrag schatkistbankieren overschreden

In het tweede en derde kwartaal 2020 is het drempelbedrag voor schatkistbankieren overschreden. Dit houdt in dat gelden boven het drempelbedrag niet zijn doorgezet naar het schatkistbankieren. Vanaf het vierde kwartaal 2020 is dit opgelost. Deze toelichting is ook in de jaarrekening opgenomen. Dit betreft een bevinding met betrekking op formele rechtmatigheidsaspecten en niet op financiële rechtmatigheid. Daarom weegt dit niet mee in ons oordeel op de jaarrekening.

- Aanbiedingsbrief
- Kernboodschappen
- Conclusie controle
- Jaarstukken
- Financiële positie
- Sociaal domein
- Ruimtelijk domein
- Getrouwheid
- Rechtmatigheid
- Informatiewaarde
- Speerpunten van de raad
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen

De kengetallen laten een positieve ontwikkeling zien

De stijgende solvabiliteit laat de effecten zien van de verbeterde financiële gezondheid van de gemeente. Met een solvabiliteit van 25% is de streefwaarde, zoals gesteld door de gemeenteraad bereikt. Een verdere stijging naar 30% vinden wij een gezonde beweging, zeker gezien de toekomstige onzekerheden in de structurele exploitatie.

Het kengetal grondexploitaties geeft de verhouding weer tussen de boekwaarde van grondexploitaties en de totale baten van de gemeente Venlo. De belangrijkste mutaties in de boekwaarde zijn toegelicht in het onderdeel ruimtelijk domein. Belangrijk in relatie tot het landelijk gemiddelde is dat Venlo deelneemt in de B.V. Ontwikkelbedrijf Greenport, die als belangrijkste activiteit het ontwikkelen van grondexploitaties voor bedrijventerreinen heeft, waardoor deze grondexploitaties niet op de gemeentelijke balans naar voren komen.

De structurele exploitatieruimte laat in 2020 ten opzichte van 2019 een toename zien. De ratio past binnen de door de raad vastgestelde streefwaarde van >0%. Een positieve structurele exploitatieruimte betekent dat de structurele lasten gedekt worden met structurele baten.

De netto schuldquote is gedaald ten opzichte van 2019. Hiermee blijft de daling zoals opgemerkt in voorgaande jaren, gehandhaafd.

Het is aan de gemeenteraad om de belastingtarieven vast te stellen. De streefwaarde die de raad in Venlo heeft vastgesteld is dat de belastingcapaciteit maximaal 105% betreft. Deze streefwaarde wordt overschreden.

Kengetallen	Gemeente Venlo		Landelijk**	
	2020	2019	2020*	2019
Weerbaarheid				
Solvabiliteit	25%	21%	30%	34%
Grondexploitaties	4%	3%	9%	12%
Structurele exploitatieruimte	4,1%	3,4%	0,29%	0,01%
Wendbaarheid				
Netto schuldquote	47%	55%	70%	56%
Netto schuldquote gecorrigeerd	38%	47%	64%	49%
Belastingcapaciteit	108,4%	105,2%	104%	103%

* op basis van de begroting 2020

** Bron: <https://findo.nl/jive>

- Aanbiedingsbrief
- Kernboodschappen
- Conclusie controle
- Jaarstukken
- Financiële positie
- Sociaal domein
- Ruimtelijk domein
- Getrouwheid
- Rechtmatigheid
- Informatiewaarde
- Speerpunten van de raad
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen

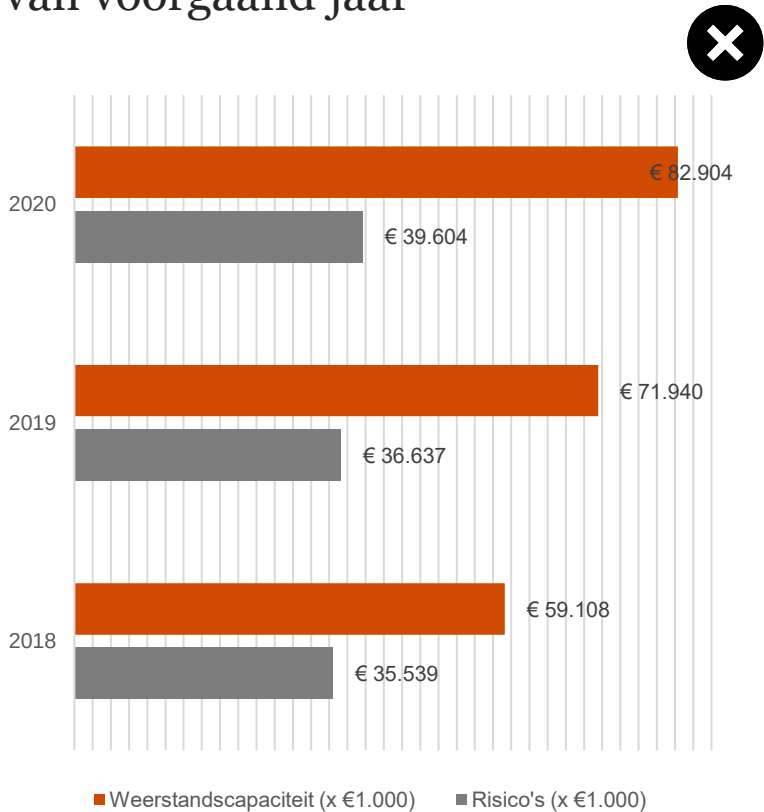
Het weerstandsvermogen is gestegen ten opzichte van voorgaand jaar

De opgenomen grafiek laat de verhouding zien tussen de geïnventariseerde risico's en het weerstandsvermogen. Het gehanteerde uitgangspunt hier is dat de weerstandsratio tussen 1,4 en 2 ligt. De weerstandsratio voor gemeente Venlo ligt per einde boekjaar op 2,09. De naastgelegen grafiek toont dat het weerstandsvermogen van voldoende omvang is om de gekwantificeerde risico's te ondervangen.

Het weerstandsvermogen eind 2020 is positiever dan begroot. Hiermee zien we de aanhoudende effecten van de herstructurering van het eigen vermogen zoals ingezet in 2018.

Ten opzichte van voorgaand jaar zien we met name een toename op risico's gerelateerd aan grondexploitaties. Door de toename in weerstandscapaciteit zien we desondanks een stijging in het weerstandsratio.

- De belangrijkste risico's zijn (€ x 1.000):
- Grondexploitatie – Grondverkoop €10.986
 - Ondertunneling vierpaardjes €5.000
 - Grondexploitatie – Bijdragen van andere overheden €2.950
 - Grondexploitatie – Bouw en woonrijp maken €2.867
 - Grondexploitatie – Plankosten €1.875
 - Herijking sociaal beleid Venlo en gemeentelijk vastgoed €1.750
 - Jeugd €1.300

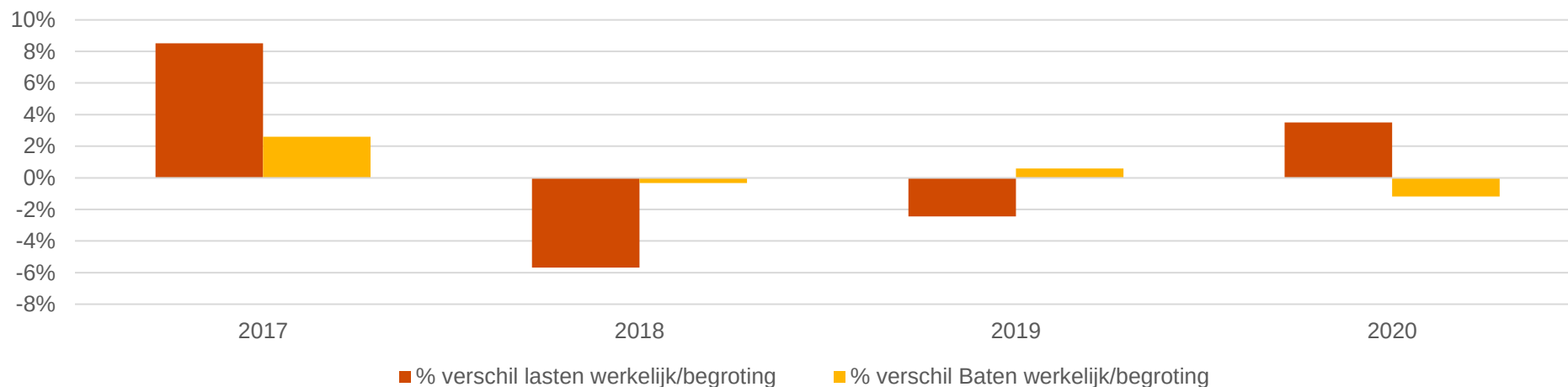

Het gerealiseerde resultaat 2020 is hoger dan de begroting

In onderstaand overzicht zijn de gerealiseerde baten en lasten (voor reservemutaties) vergeleken ten opzichte van de begroting met de jaren 2017 en 2018 en 2019. Het resultaat voor reservemutaties laat in 2020 een positief saldo van €28,4 miljoen zien. In de primitieve begroting was uitgegaan van een voordelig saldo van €10,6 miljoen en in de begroting na wijzigingen €10 miljoen positief. De belangrijkste verschillen ten opzichte van de begroting na wijziging zijn toegelicht in de jaarrekening.

De belangrijkste elementen hieruit zijn:

- Voordelig effect op algemene middelen door hogere uitkering gemeentefonds inzake coronasteunpakket €16,7 miljoen.
- Vertragingen binnen programma 2 Leefbaar Venlo met nadelig effect op baten groot €13 miljoen en voordelig effect op lasten €13,7 miljoen.
- Stijgende lasten voor afvalinzameling €2,5 miljoen.
- Voorziening voor onrendabel deel Bargeterminal €1,5 miljoen.
- Lagere baten en lasten onderwijsachterstandenbeleid €1,3 miljoen.
- Batig saldo op leningen BBZ €1,2 miljoen.
- Lagere huuropbrengsten binnensportaccommodaties ten gevolge van Covid-19 €0,8 miljoen.
- Lagere parkeeropbrengsten ten gevolge van Covid-19 €0,8 miljoen.

☰	Aanbiedingsbrief
ⓘ	Kernboodschappen
☆	Conclusie controle
☰	Jaarstukken
	Financiële positie
	Sociaal domein
	Ruimtelijk domein
	Getrouwheid
	Rechtmatigheid
	Informatiewaarde
	Speerpunten van de raad
👁	Interne beheersing
📈	Ontwikkelingen

Sociaal domein in beweging

Tekorten jeugdzorg in benchmark

Met het terugdringen van de zorgkosten van €106,3 miljoen naar €97,9 miljoen staat gemeente Venlo voor een behoorlijke opgave. Sinds 2015 is er sprake van een stijging van het aantal inwoners dat gebruik maakt van maatwerkvoorzieningen (Jeugd en Wmo). Venlo kent hierin nadrukkelijke aandacht op de regie en sturing van zorgcontracten om zodoende tijdig inzicht te krijgen in de financiële consequenties van lopende ontwikkelingen. Uit de 'Benchmark tekorten jeugdzorg' van 30 maart 2021 blijkt dat 97% van de gemeenten een tekort heeft op jeugdzorg. Gemeente Venlo zit met een tekort van 31% rond het landelijk gemiddelde van 30% tekort.

Aansluiting productieverantwoordingen met administratie

Contracten met zorgleveranciers gaan uit van een gemiddeld tarief x aantal behandelingen. Per jaareinde geven zorgaanbieders met een productie groter dan €100.000 door prestatieverantwoordingen onderbouwd met een controle verklaring verantwoording aan de gemeente over geleverde productie. Hierop wordt een eindafrekening overeengekomen door vaststellingsovereenkomsten.

Onze controle op deze eindafrekening toont een onzekerheid in prestatielevering op twee zorgaanbieders ten hoogte €508.000. Overige zorgleveranciers die geen productieverklaringen hebben ingediend geven daarnaast een onzekerheid in prestatielevering van €1.358.000 (2019: €1.680.000).

Prestatielevering PGB niet vastgesteld; totale PGB last is een onzekerheid in de controle.

Voor de cliënten die een PGB uitkering ontvangen worden door de gemeente beschikkingen verstrekt aan de cliënt. Conform landelijke afspraken verzorgt de Sociale verzekeringsbank (SVB) het administratieve proces rondom de PGB-verstrekkingsbank en legt daarover verantwoording af aan de gemeenten. De SVB controleert niet of de prestatie is geleverd voor de gedeclareerde zorgkosten.

De verantwoording van SVB wordt op landelijk niveau opgesteld en gecontroleerd met een goedkeuringstolerantie die passend is bij de landelijke omvang.

De afgegeven controleverklaring door de accountant van de SVB inzake getrouwheid en rechtmatigheid van de PGB lasten levert daardoor onvoldoende zekerheid op voor gemeente Venlo. De gemeente Venlo voert geen specifieke werkzaamheden uit om de prestatie van deze PGB-last vast te stellen. Daarom is het gehele bedrag aan PGB's van €5.384.000 (2019: €5.503.000) opgenomen als onzekerheid in de controle.

Kwaliteit dossiervorming sociale zaken

Binnen ons voorgaande accountantsverslag rapporteerden wij over de benodigde inhaalslag op de kwaliteit van de dossiervorming op sociale zaken. Wij zien de effecten van de inhaalslag die u in gang hebt gezet. Een voorbeeld hiervan is de diepgang van de dossiervorming rondom TOZO. Hiermee kan in sterkere mate de rechtmatigheid van sociale lasten worden aangetoond.

Domein	Realisatie 2019 (x €1.000)	Realisatie 2020 (x €1.000)	Begroting 2020 (x €1.000)	Begroting 2021
Jeugdzorg ZIN	27.943	32.841	31.584	30.465
Jeugdzorg PGB	1.118	1.012	1.020	1.204
WMO ZIN	65.199	67.454	67.635	61.307
WMO PGB	4.881	4.984	5.669	4.924
Totaal	99.141	106.291	105.908	97.900

Schattingen sociaal domein zijn evenwichtig

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het college belangrijke schattingen. We hebben de schattingen die het college heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2020 beoordeeld. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende motivering.

Schatting	Beoordeling 2020	Beoordeling 2019	Toelichting
Nog te betalen kosten	●	●	Vastgesteld dat de definitieve afrekeningen met de zorgaanbieders zijn verwerkt in de jaarrekening.
Nog te innen eigen bijdrage WMO (CAK)	●	●	Wij constateren dat de nog te innen eigen bijdrage CAK correct in de jaarrekening is verwerkt.
Vordering/schuld PGB	●	●	De PGB's zijn opgenomen in lijn met de afstemming van de SVB.
Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken	●	●	Wij hebben geen bijzonderheden geconstateerd ten aanzien van de inbaarheid van debiteuren sociale zaken.
Waardering leningen sociale zaken	●	●	Wij hebben geen bijzonderheden geconstateerd ten aanzien van de waardering.

Controleverschil

Voorzichtig

Evenwichtig

Optimistisch

Controleverschil

Ontwikkelingen in het ruimtelijk domein

Gemeente Venlo kent diverse actieve grondexploitaties in 2020. De zeven majeure projecten kennen allen een negatieve eindwaarde.

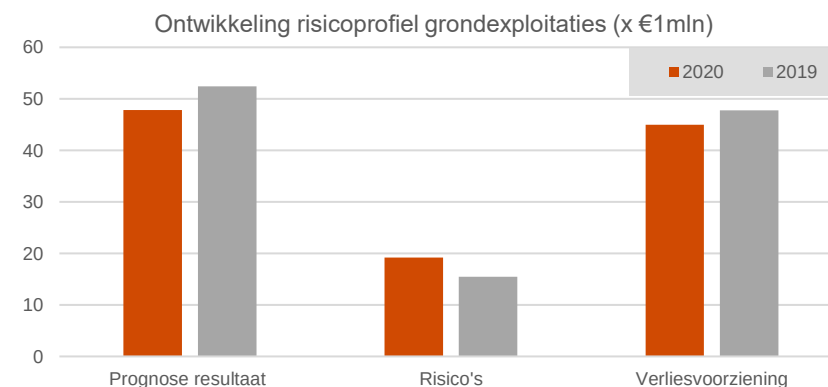
We zien een toename op toegerekende risico's aan het grondbedrijf tot €19,2 miljoen (2019: €15,5 miljoen). Dit is met name het gevolg van de herindeling van de exploitatie Kazernekwartier. Hierdoor vinden investeringen welke voorheen buiten de grondexploitatie plaatsvonden binnen de grondexploitatie plaats. Op gemeentebreed niveau vindt geen verhoging van risico's plaats. Risico's worden door hun onzekere aard los verantwoord van verlieslatende projecten en zijn hiermee niet opgenomen in de verliesvoorziening.

De voorziening voor negatieve grondexploitaties is licht gedaald naar €45,0 miljoen (2019: €47,8 miljoen) en weerspiegelt de ontwikkeling in resultaatverwachting op de majeure projecten.

Verliesvoorziening majeure projecten geactualiseerd

De majeure projecten binnen gemeente Venlo zijn voornamelijk verlieslatend. Ter compensatie heeft gemeente Venlo op deze projecten een verliesvoorziening verwerkt. De huidige verliesvoorziening eind 2020 bedraagt €45 miljoen en bestaat voornamelijk uit de volgende projecten:

- Venlo Centrum Zuid (€16,5 miljoen)
- Centrumplan Blerick (€8,1 miljoen)
- Q4 (€11,5 miljoen)
- Kazernekwartier (€5 miljoen)
- Masterplan Arcen en Velden (€1,8 miljoen)
- Bargeterminal (€1,5 miljoen)
- Revitalisering Veegtes (€ 0,3 miljoen)

De ontwikkeling ten opzichte van voorgaand jaar in de voorziening ziet met name toe op de planwijziging voor project Kazernekwartier (daling voorziening met €4,5 miljoen) en de herijking van project Bargeterminal (€1,5 miljoen). Bij het opstellen van de jaarrekening 2020 zijn de uitgangspunten van de exploitaties geactualiseerd, inclusief de benodigde verliesvoorziening. Wij stemmen in met deze actualisatie.

De ontwikkelingen in 2020 voor woningbouw zijn positief

De markt voor de woningbouw heeft zich in 2020 wederom positief ontwikkeld. De verkopen in de regio zijn ondanks Covid-19 op hoog niveau gebleven. De woningbouwprijzen zijn ook blijven stijgen net als in voorgaande jaren.

Ontwikkelingen in het ruimtelijk domein

Toenemende risico's Greenport

Greenport is een deelneming van de gemeente Venlo. De structuur bestaat uit de volgende vennootschappen:

- B.V. Deelnemingen Greenport gemeente Venlo (100%)
- B.V. Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo (27,7%)
- B.V. Campus Vastgoed Greenport Venlo (24%)

Gemeente Venlo bezit een 100% belang in B.V. Deelnemingen Greenport gemeente Venlo die op haar beurt een 27,7% belang in het ontwikkelbedrijf en een 24% belang in Campus Vastgoed bezit.

B.V. Deelnemingen Greenport is opgenomen in de balans onder kapitaalverstrekkingen groot €20.217.000. Hierin hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2020. Gemeente Venlo kent daarnaast een totaal van €22.506.000 aan uitzettingen (leningen u/g) aan het ontwikkelbedrijf van Greenport Venlo. De waardering is tegen verkrijgingsprijs. Op basis van de jaarrekeningen 2020 van deze vennootschappen is ultimo 2020 de nettovermogenswaarde nagenoeg gelijk aan de verkrijgingsprijs en moet gewaakt worden voor een duurzame waardevermindering komende jaren.

Het toekomstbeeld van Greenport is van groot belang ook voor de gemeente Venlo zelf. Wij raden u aan toekomstige investeringen te toetsen aan verwachte rendementen en de bijbehorende risico's om onverwachte afwaarderingen te voorkomen.

Nieuwe bestemming Kazernekwartier doorgerekend

De ontwikkeling van het Kazernekwartier heeft politieke aandacht binnen gemeente Venlo. In 2020 heeft de formele besluitvorming omtrent de nieuwe bestemming van het plangebied plaatsgevonden wat heeft geleid tot een nieuwe doorrekening van de grondexploitatie.

De nieuwe bestemming gaat uit van een groter aandeel woningbouw, dat leidt

tot een daling op de verliesvoorziening tot €5 miljoen ultimo 2020 (2019 €9,5 miljoen). Wij kunnen ons vinden in deze doorrekening.

Grondexploitatie project Bargeterminal is gestart

Wij vragen Venlo aandacht voor het majeure project Bargeterminal. Dit project kent een totale toekomstige investeringswaarde van €17,3 miljoen voor de realisatie van een binnenhaven eind 2023. De investering wordt deels bekostigd door derden. Daarnaast kent dit project voor Venlo een voorcalculatorisch onrendabel deel van €1,5 miljoen, dat in 2020 als voorziening op de planexploitatie in mindering is gebracht.

De Bargeterminal wordt bij afronding van het project in 2023 ingebracht op de gemeentelijke balans als vastgoed. De hiermee gepaard gaande inbrengwaarde is gebaseerd op kostprijs en getoetst aan de hand van marktwaardeanalyses voorafgaand aan het project.

In 2021 vordert het project en steeds meer afspraken en aannames concretiseren zich. Wij raden u aan de grondexploitatie, inbrengwaarde en het daarmee samenhangende onrendabele deel, overeenkomstig uw werkwijze, in 2021 te herijken. Voor 2020 stemmen wij in met de huidige verwerkingwijze.

De parameters voor de grondexploitaties zijn evenwichtig ingeschat

De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële risico's stelt de gemeente exploitatieoverzichten op, de zogenaamde jaarschijven, waarin een schatting is opgenomen van de te maken kosten en opbrengsten. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Wij hebben de gehanteerde uitgangspunten en parameters beoordeeld en vinden de inschatting evenwichtig.

- Aanbiedingsbrief
- Kernboodschappen
- Conclusie controle
- Jaarstukken
 - Financiële positie
 - Sociaal domein
 - Ruimtelijk domein
 - Getrouwheid
 - Rechtmatigheid
 - Informatiewaarde
 - Speerpunten van de raad
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen

De parameters voor de grondexploitaties zijn evenwichtig ingeschat

Schatting	Beoordeling 2020	Beoordeling 2019	Toelichting
Gehanteerde rekenrente	●	●	De gehanteerde rekenrente ligt op 2,88%. Uit een herrekening door de gemeente is gebleken dat de feitelijk rente uitkomt op 2,72% en daarmee binnen de toegestane afwijking valt.
Kostenstijging	●	●	De indexering van de kostenstijging is vastgesteld op 2%. Venlo heeft als basis de kostenindex GGW-index gebruikt. Wij achten deze kostenstijging evenwichtig.
Opbrengstenstijging	●	●	De opbrengstenstijging is vastgesteld op 2%. Dit is in lijn met voorgaand jaar en geeft een evenwichtig beeld.
Gehanteerde programmering	●	●	De gemeente heeft rekening gehouden met woonwensen in de regio, resultaten en het verleden en de toekomstig verwachte behoefte.
Verkoopprijzen	●	●	De verkoopprijzen bepaalt de gemeente per exploitatie. Het is de gemeente toegestaan om een beperkte afwijking van deze prijzen te hanteren afhankelijk van bepaalde variabelen, zoals ligging per kavel.

Schattingen jaarrekening zijn evenwichtig

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het college belangrijke schattingen. We hebben de schattingen die het college heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2020 beoordeeld. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende motivering.

Schatting	Beoordeling 2020	Beoordeling 2019	Commentaar
Waardering financiële vaste activa	●	●	We hebben de inbaarheid van kapitaalverstrekkingen en verstrekte leningen beoordeeld. Het college verwacht dat deze vorderingen volledig zullen worden geïnd. Op grond van de meest recente jaarcijfers van de beoordeelde partijen zijn de zichtbare liquiditeiten en het vermogen toereikend om de vorderingen te innen.
Waardering debiteuren en overige uitzettingen	●	●	Het college heeft voor de verschillende debiteuren en overige vorderingen een inschatting gemaakt ten aanzien van de inbaarheid. Hier zijn geen bijzonderheden geconstateerd.
Juistheid en volledigheid overige voorzieningen	●	●	Wij hebben geen bijzonderheden geconstateerd ten aanzien van de voorzieningen.
Volledigheid overlopende passiva en overige schulden	●	●	Wij hebben geen bijzonderheden geconstateerd ten aanzien van de overlopende passiva en overige schulden.

Controlevershil

Voorzichtig

Evenwichtig

Optimistisch

Controlevershil

- Aanbiedingsbrief
- Kernboodschappen
- Conclusie controle
- Jaarstukken
 - Financiële positie
 - Sociaal domein
 - Ruimtelijk domein
 - Getrouwheid
 - Rechtmatigheid
 - Informatiewaarde
 - Speerpunten van de raad
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen

Bevindingen geconstateerd bij rechtmatigheid Europese aanbestedingen

In onze controle op de naleving van Europese aanbestedingsrichtlijnen hebben wij een onrechtmatigheid ad €611.000 geïdentificeerd. Het gaat hier om een contract dat in voormalige controles als fout aangemerkt is en in 2020 is doorgelopen.

Bevindingen in het kader van de nationale aanbestedingswet leiden niet tot een onrechtmatigheidsfout die meeweegt in ons oordeel. We moeten deze wel rapporteren. We hebben geconstateerd dat voor een dossier de nationale aanbestedingswet niet is gevolgd.

We vragen uw aandacht voor de onderbouwing en dossiervorming van gevolgde aanbestedingsprocedures. Het proces inzake de controle van aanbestedingen kan worden verbeterd. Specifiek bevelen we aan dat de primaire afdelingen en/of verbijzonderde controle een vaste opbouw van het dossier met een checklist (topsheet) toevoegen waaruit overwegingen om te komen tot een rechtmatige aanbesteding zichtbaar worden aangetoond.

Tot slot blijft inhuur van medewerkers een aandachtspunt als gevolg van de wijziging in de aanbestedingswet sinds 2016. Het risico bestaat dat individuele contracten ten onrechte niet gezamenlijk zijn aanbesteed, wat leidt tot het niet voldoen aan wet- en regelgeving.

De controle op de naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen is voor zowel ons als accountants, als voor uw organisatie een intensief traject gebleken. Met name de vertraging van de benodigde onderbouwing en eerste review hierop bleek zeer arbeidsintensief. Hierdoor heeft dit onderdeel van de controle vertraagd plaatsgevonden.

- Aanbiedingsbrief
- Kernboodschappen
- Conclusie controle
- Jaarstukken
 - Financiële positie
 - Sociaal domein
 - Ruimtelijk domein
 - Getrouwheid
 - Rechtmatigheid
 - Informatiewaarde
 - Speerpunten van de raad
 - Interne beheersing
 - Ontwikkelingen

Begrotingsrechtmatigheid is toegelicht in de jaarrekening

Een onderdeel van onze rechtmatigheidscontrole betreft de naleving van het budgetrecht van de raad. Is op programma of kredietniveau niet meer besteed dan waar u als raad toe besloten heeft. Overschrijdingen zijn in sommige gevallen onrechtmatig.

Onderstaand hebben wij de overschrijdingen opgenomen en weergegeven of deze wel of niet meewegen in ons oordeel bij de jaarrekening.

Programma/krediet	Lasten werkelijk (x €1.000)	Overschrijding ten opzichte van begroting (na wijziging) / krediet (x €1.000)	Telt overschrijding mee voor het oordeel?	Toelichting
Grenzeloos Venlo	1.980	48	Nee	Tegenover overschrijding staan direct gerelateerde opbrengsten.
Algemene middelen - Overige algemene dekkingsmiddelen	17.325	2.710	Nee	Overschrijding wordt veroorzaakt door hogere toevoegingen aan reserves dan begroot. Overschrijding past binnen bestaand beleid en is gedeeld door VoRap en FinRap prognoses.
Algemene middelen - Overheadkosten	40.101	1.122	Nee	Niet meegenomen in oordeel conform controleprotocol.
Algemene middelen - OZB	1.595	265	Nee	Tegenover overschrijding staan direct gerelateerde opbrengsten.

De (financiële) impact van Covid-19 op gemeente Venlo

Aan het begin van 2020 hadden nog weinigen gehoord van het nieuwe virus corona (Covid-19). In een paar maanden tijd leidde het tot een wereldwijde pandemie. Het coronavirus heeft een onvoorstelbare impact op het openbare leven en op het persoonlijke leven van velen. Van economie tot veiligheid en van cultuur tot het welzijn van inwoners zelf. Dat het nog niet voorbij is, ondervinden we recentelijk.

Gemeente Venlo heeft een specifieke paragraaf ingericht ten aanzien van de impact van Covid-19

Voor specifiek inzicht en monitoring van de impact van de coronacrisis heeft de gemeenteraad van gemeente Venlo ingestemd met de instelling van een (tijdelijke) paragraaf 'Covid-19', die het college in de reguliere P&C-documenten opneemt.

De financiële impact van Covid-19 is fors, tegenover deze kosten staan voor een deel (te) ontvangen compensaties vanuit het Rijk

Het college heeft in de voornoemde paragraaf zo goed als mogelijk een overzicht gegeven van de coroneffecten per programma. Hierbij zijn de effecten uitgesplitst naar een aantal groepen (inkomstenderving, kosten etc.). Verderop in de paragraaf wordt realisatie en dekking nader toegelicht waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen verschillende type compensatie (specifieke uitkeringen, algemene 'lumpsum' uitkeringen, etc.).

De totale nadelige financiële impact van Covid-19 voor gemeente Venlo wordt geschat op €21,6 miljoen. Tegenover deze kosten staan voor een deel de ontvangen compensaties vanuit het rijk (€17,9 miljoen). Het betreft bijvoorbeeld compensatie voor de TOZO-regeling, maar ook middelen voor de uitvoering van diverse maatregelenpakketten via de algemene uitkering.

Er resteren uiteraard onzekerheden en risico's

Op basis van eerdere compensaties concludeert het college dat het kabinet er in deze overbruggingsfase alles aan doet om de gevolgen voor gemeenten van de coronacrisis zoveel mogelijk te compenseren. Het risico op die onderdelen is daarmee vooralsnog beperkt. Dat neemt niet weg dat er een risico bestaat dat deze steun een keer ophoudt dan wel (veel) minder wordt. Onduidelijk is ook hoe tijdelijk de verslechtering zal zijn. In de coronaparagraaf én in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing worden gerelateerde risico's uitgelicht.

Covid-19 heeft niet geleid tot onrechtmatigheden of bevindingen ten aanzien van getrouwheid

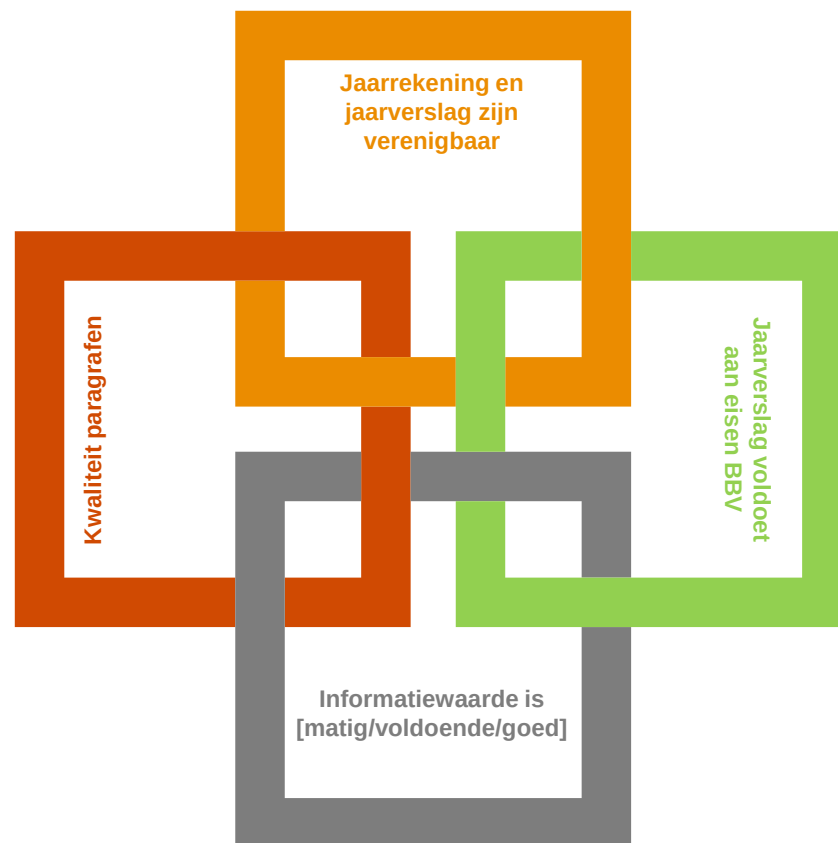
In de aanloop van de jaarrekeningcontrole tot en met de eindejaarscontrole hebben we in gesprekken met u en uw organisatie gesproken over de gevolgen van Covid-19 op uw jaarrekening(controle). Voor het zomerreces hebben we een 'praatplaat' met de gemeente gedeeld en vlak na de zomer ook een 'actieplan'. Deze waren beide bedoeld om gemeente Venlo handvatten te geven om nader te analyseren op welke domeinen een potentieel (materieel) risico bestond in het kader van getrouwheid en rechtmatigheid. Dit met het doel om acties te onderkennen om eventuele fouten en onzekerheden te voorkomen.

We concluderen dat gemeente Venlo tijdig de juiste acties heeft ingezet om fouten en onzekerheden te voorkomen. We hebben in dat kader dan ook geen onrechtmatigheden of bevindingen ten aanzien van getrouwheid geconstateerd boven onze rapporteringstolerantie van €221.500.

- Aanbiedingsbrief
- Kernboodschappen
- Conclusie controle
- Jaarstukken
 - Financiële positie
 - Sociaal domein
 - Ruimtelijk domein
 - Getrouwheid
 - Rechtmatigheid
 - Informatiewaarde
 - Speerpunten van de raad
 - Interne beheersing
 - Ontwikkelingen

De kwaliteit van uw jaarverslag is voldoende

- Jaarrekening en jaarverslag zijn verenigbaar**
Wij hebben vastgesteld, op grond van de verkregen informatie in onze controle, dat de jaarrekening en het jaarverslag verenigbaar zijn.
- Jaarverslag voldoet aan eisen BBV**
In het BBV zijn diverse eisen opgenomen voor de vorm en inhoud van het jaarverslag. Wij hebben vastgesteld dat uw jaarverslag voldoet aan het BBV.
- Kwaliteit paragrafen**
Wij hebben vastgesteld dat alle verplichte informatie in de paragrafen is opgenomen. Daarnaast hebben wij de informatiewaarde van de paragrafen beoordeeld. Uw paragrafen geven voldoende inzicht in de relevante onderwerpen voor gemeente Venlo. In het bijzonder geeft de nieuwe paragraaf Covid-19 gemotiveerd inzicht in de financiële effecten van Covid-19, gekoppeld aan compensatiemaatregelen. Wij zien verbetermogelijkheden op paragraaf samenwerkingspartners, door het zo volledig mogelijk opnemen van de cijfers van de verbonden partijen, en op de niet uit de balans blijvende verplichtingen, door het koppelen aan contracten en het inrichten van een verplichtingenadministratie.
- Informatiewaarde is voldoende**
De leesbaarheid van het jaarverslag is goed. In de samenvatting wordt een duidelijke uiteenzetting gegeven over de belangrijkste ontwikkelingen binnen gemeente Venlo en de impact hiervan op de financiële positie.

In de analyse van de programma's wordt in uitgebreide vorm een uiteenzetting gegeven in de activiteiten die zijn uitgevoerd voor 2020. We zien hier een concretere toelichting dan in voorgaand jaar. De conclusie wat voor Venlo is bereikt ontbreekt.

De koppeling naar de financiële effecten is opgenomen in het jaarrekeningdeel. Dit is BBV-technisch toegestaan, maar biedt minder inzicht in het jaarverslag. Wij adviseren hierbij te komen tot een werkbare koppeling tussen beleid en financiën.

Het overzicht incidentele baten en lasten per programma geeft op een beknopte wijze inzicht in de gerealiseerde versus begrootte incidentele baten en lasten over 2020 van uw gemeente.

- Aanbiedingsbrief
- Kernboodschappen
- Conclusie controle
- Jaarstukken
 - Financiële positie
 - Sociaal domein
 - Ruimtelijk domein
 - Getrouwheid
 - Rechtmatigheid
 - Informatiewaarde
 - Speerpunten van de raad
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen

Speerpunten van de raad

In onze natuurlijke adviesrol dragen wij bij aan het verder versterken van de kaderstellende en controlerende rol van de raad. Jaarlijks geeft de raad ons een aantal speerpunten mee voor de controle. De speerpunten voor 2020 betroffen:

- Inzichtelijk maken van nieuwe exploitatiestromen met betrekking tot Covid-19 inclusief de inrichting van de beheersing.
- Rapporteren over de impact van reguliere exploitatiestromen door Covid-19, denk aan reguliere subsidies en inkopen.

In onze rapportage interim-bevindingen gedateerd op 2 november 2020 gaven wij u nader inzicht in de impact van Covid-19 voor uw gemeente. Binnen de rapportagecyclus van gemeente Venlo wordt nadrukkelijke aandacht gegeven aan de financiële effecten van Covid-19. Het meest recente voorbeeld hiervan is de paragraaf Covid-19 zoals opgenomen in de jaarstukken. Wij bevestigen dat het hierin getoonde beeld overeenkomt met de door ons uitgevoerde werkzaamheden.

Gemeente Venlo heeft diverse ondersteuningsmaatregelen beschikbaar gesteld aan haar ondernemers, cultuur- en welzijnsorganisaties. De raad is meegenomen in de besluitvorming hierover.

Wij concluderen dat de ambtelijke organisatie in 2020 handelde binnen de kaders gesteld door de raad.

 Aanbiedingsbrief Kernboodschappen Conclusie controle Jaarstukken **Interne beheersing**

Fraude en wet- en regelgeving

Verantwoording

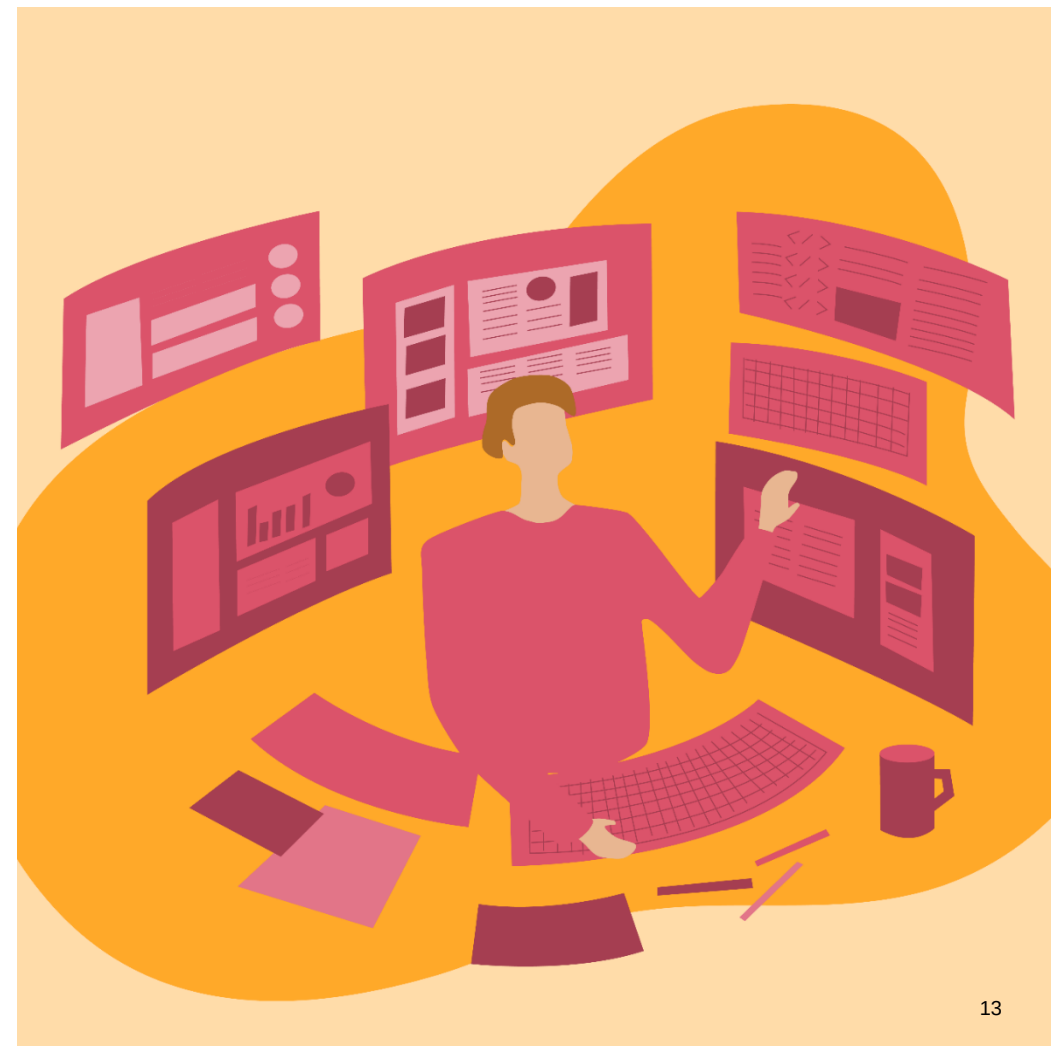
 Ontwikkelingen

Kwaliteit van uw interne beheersing

Wij hebben geen nieuwe significante tekortkomingen in de interne beheersing geconstateerd.

In onze rapportage interim-bevindingen 2020 hebben wij ons beeld gegeven van de interne beheersing van uw gemeente. Naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole hebben wij geen nieuwe belangrijke aandachtspunten in de interne beheersing geconstateerd.

Voor zover wij bevindingen hebben in de controle met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking, melden wij die. Wij hebben er geen specifiek onderzoek naar gedaan. Bij onze controle is in dit opzicht niets naar voren gekomen.

Fraude, omkoping en corruptie en naleving van wet- en regelgeving

Onze observaties ten aanzien van frauderisico's en risico's op het niet naleven wet en regelgeving en (mogelijke) fraude-indicaties.

We hebben de beoordeling door het management van de frauderisico's en de risico's in verband met niet naleven van wet- en regelgeving geëvalueerd.

Als onderdeel van onze controlewerkzaamheden hebben wij de interne controle-omgeving rond de preventie en opsporing van fraude en het naleven van wet- en regelgeving beoordeeld. Aangezien het voorkomen en opsporen van fraude de primaire verantwoordelijkheid is van het management en degenen die belast zijn met governance, verwachten wij dat er een bepaald minimaal niveau van interne controle is, rekening houdend met de omvang en de complexiteit van de organisatie en haar activiteiten.

Tijdens de controle van de jaarrekening 2020 zijn geen aanwijzingen van fraude onder onze aandacht gekomen.

Wat u moet weten over fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en opsporen van fraude en het niet naleven van wet- en regelgeving berust zowel bij het bestuur van de gemeente als het management. [In deze video](#) gaan we in op deze verantwoordelijkheden.

Als uw accountant is het onze verantwoordelijkheid om onze controle te plannen en uit te voeren om redelijke zekerheid te krijgen dat de jaarrekening als geheel geen materiële onjuistheden bevat, of die nu worden veroorzaakt door fraude of door fouten, rekening houdend met het van toepassing zijnde wettelijke en regelgevende kader. Door de inherente beperkingen van een controle is het risico onvermijdelijk dat sommige materiële onjuistheden in de jaarrekening onopgemerkt blijven.

Ons zijn geen gevallen van niet-naleving van wet- en regelgeving bekend

Tijdens de controle van de jaarrekening 2020 zijn geen gevallen van het niet naleven van wet- en regelgeving onder onze aandacht gekomen.

 Aanbiedingsbrief Kernboodschappen Conclusie controle Jaarstukken Interne beheersing

Fraude en wet- en regelgeving

Verantwoording

 Ontwikkelingen

Rechtmatigheidsverantwoording 2021 versterkt de interne beheersing

Rechtmatigheidsverantwoording verdient hoge prioriteit

Hoewel de wettelijke kaders nog (steeds) niet definitief zijn, moet het college over 2021 een rechtmatigheidsverantwoording afgeven, als onderdeel van de jaarstukken. In onze eerdere rapportage hebben wij u geadviseerd hier alvast op voor te sorteren, omdat dit aandacht en eventuele wijzigingen vereist van uw organisatie.

Uw interne controlefunctie heeft dit onderhanden

De VIC rapporteert gedurende het jaar over de opvolging van bevindingen en geeft een beeld van de (on)rechtmatigheden over de betreffende periodes zoals geconstateerd bij de eigen interne controle. Er zijn nog flinke stappen te zetten om te komen tot de rechtmatigheidsverantwoording. Onze observaties zijn dat belangrijk is dat de beheersing op rechtmatigheid centraal wordt samengebracht. De werkgroep rechtmatigheid beperkt zich tot planvorming en implementatie. De verantwoordelijkheid moet centraal in de organisatie worden belegd.

In de voorbereiding van de rechtmatigheidsverantwoording geven wij u de volgende aandachtspunten mee naar aanleiding van het plan van aanpak:

- Concreet maken normenkader, toetsingskader en risico inschatting.
- Control en VIC plan opstellen vanuit het opgestelde toetsingskader.
- Actualisering van procesbeschrijvingen op het gebied van risico's en beheersmaatregelen
- In kaart brengen van de acties van de eerste en tweede lijn versus de derde lijn.

Voor de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording wordt de applicatie Key2Control gebruikt inclusief de achterliggende normenkaders. Het proces aanbestedingen is het eerste proces wat de VIC in samenwerking

met de procesverantwoordelijken gaat inrichten. De VIC is in ontwikkeling en biedt aanknopingspunten ter voorbereiding op de rechtmatigheidsverantwoording. Deze dient toch verder doorontwikkeld te worden om de rechtmatigheidsverantwoording in gang te brengen.

Concernbestek 2021: Rechtmatigheidsverantwoording is vastgesteld

Venlo heeft de rechtmatigheidsverantwoording uitgewerkt in het 'Concernbestek 2021: Rechtmatigheidsverantwoording'. In dit concernbestek is de controleaanpak voor de rechtmatigheidsverantwoording en de controle op het getrouwe beeld weergegeven. Hierbij zijn de uitgangspunten zoals opgenomen in het controleplan 2021 nader uitgewerkt. De controle zal uitgevoerd worden volgens het 'Three Lines Model' waarbij de rollen en verantwoordelijkheden binnen de context van de rechtmatigheidscontrole c.q. de controle op het getrouwe beeld duidelijk en transparant zijn. De rechtmatigheidscontrole, zijnde de verbijzonderde interne controle (derde lijn) en de interne controle (tweedse lijn), zal zich voor 2021 richten op een 26-tal processen/jaarrekeningposten. Over deze werkzaamheden wordt minimaal tweemaal per jaar gerapporteerd in de vorm van een interne managementletter. Deze managementletter zal worden besproken in het directieteam, het college alsmede de auditcommissie en dient als input voor de rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarrekening 2021.

Het 'Concernbestek 2021: Rechtmatigheidsverantwoording' is op 9 maart 2021 vastgesteld als kader voor de uitvoering van de rechtmatigheidscontrole.

Wij onderschrijven het belang van het concernbestek en zullen in 2021 de voortgang van de uitvoering in relatie tot het plan mede beoordelen en daarover rapporteren in onze managementletter 2021.

- Aanbiedingsbrief
- Kernboodschappen
- Conclusie controle
- Jaarstukken
- Interne beheersing

Ontwikkelingen

Vooruitblik extern

Vooruitblik controle 2021

Ontwikkelingen voor uw organisatie

We hebben de belangrijke ontwikkelingen in wet- en regelgeving met de organisatie en auditcommissie/raad besproken. Via onze rapportages brengen wij u onze observaties en aanbevelingen over status en voortgang die u treft ten aanzien van deze ontwikkelingen.

- Aanbiedingsbrief
- Kernboodschappen
- Conclusie controle
- Jaarstukken
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen

Vooruitblik extern

Vooruitblik controle 2021

Vooruitblik ontwikkelingen voor gemeente Venlo

Mogelijke acties met betrekking tot de omgevingswet

Inmiddels is een besluit genomen dat per 1 januari 2022 de omgevingswet in werking treedt. Voor die tijd is het van belang dat alle processen binnen de gemeente in lijn gebracht wordt om de 'live' gang per 1 januari 2022 mogelijk te maken.

Recent wordt er steeds meer aandacht gevraagd voor het feit dat de nieuwe omgevingswet alleen succes kan hebben als alle elementen, op zowel ICT als financieel gebied, juist werken. Hiervoor moet voldoende tijd worden vrijgemaakt om dit te testen. Of er gehoor gegeven wordt aan de oproep is nog niet duidelijk.

Wij raden u aan om kennis te nemen van [Route 22](#), een roadmap geïntroduceerd door de VNG om belangrijke mijlpalen in het kader van de invoering van de omgevingswet te identificeren en uit te voeren.

- Aanbiedingsbrief
- Kernboodschappen
- Conclusie controle
- Jaarstukken
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen

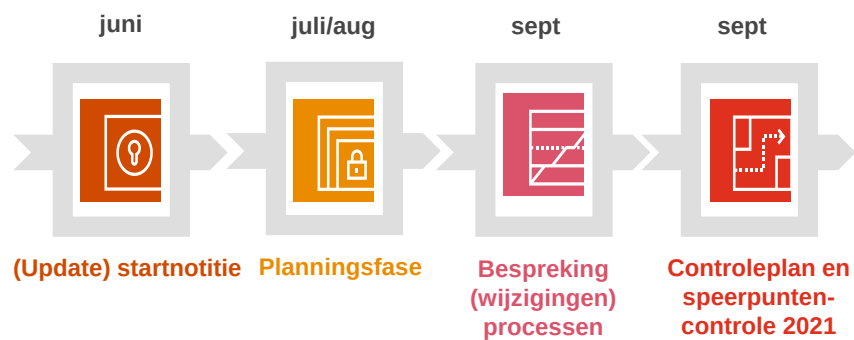
Vooruitblik extern

Vooruitblik controle 2021

Vooruitblik naar de controle 2021

In een continue controle is afronding ook het begin van de jaarrekeningcontrole 2021

Uw jaarrekeningcontrole hebben we samen met u tijdig kunnen afwikkelen. Waar de jaarrekeningcontrole 2020 eindigt maken we direct een start met de jaarrekeningcontrole 2021. Immers zijn we nu al bijna een half jaar onderweg in het nieuwe boekjaar. De gebeurtenissen na de balansdatum voor de jaarrekeningcontrole 2020 hebben ons ook informatie opgeleverd voor de start van de controle 2021. In onderstaand figuur geven we inzicht in de hoofdlijnen van het proces dat gepland staat. Graag gaan we op korte termijn met u in gesprek om de werkzaamheden voor de komende maanden verder in te richten.

- ≡ Aanbiedingsbrief
- i Kernboodschappen
- ☆ Conclusie controle
- ≡ Jaarstukken
- 👁 Interne beheersing
- ⚡ Ontwikkelingen

⚙ Bijlagen

- SiSa
- WNT
- Materialiteit
- Communicatie
- Onafhankelijkheid
- Verantwoordelijkheden

Bijlagen

In de bijlagen hebben wij informatie opgenomen die wij vanuit de controlestandaarden aan u moet melden.

Bevindingen in de SiSa-bijlage

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de SiSa-bijlage bij de jaarrekening 2020.

Voor de bevindingen uit onze controle gelden op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden ('BADO') zwaardere rapporteringstoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening.

De rapporteringstolerantie is per specifieke uitkering:

- €12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk is aan €125.000;
- 10% indien de omvangbasis groter dan €125.000 en kleiner dan of gelijk is aan €1.000.000;
- €125.000 indien de omvangbasis groter is dan €1.000.000.

De rapporteringstolerantie heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. In de volgende tabel hebben wij onze bevindingen per regeling opgenomen uitkering, opgenomen conform Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2020.

- Aanbiedingsbrief
- Kernboodschappen
- Conclusie controle
- Jaarstukken
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen

Bijlagen

SiSa

WNT

Materialiteit

Communicatie

Onafhankelijkheid

Verantwoordelijkheden

Nr	Naam specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
B1	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
C1	Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
C25	Beleidsregeling subsidies Budget Investerings Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
C30	Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
C31	Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
D1	Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
D1A	Regionale maatregelen voortijdig schoolverlaten 2016-2021	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
D10	Volwasseneneducatie	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
D11	Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

- Aanbiedingsbrief
- Kernboodschappen
- Conclusie controle
- Jaarstukken
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen

Bijlagen

SiSa

WNT

Materialiteit

Communicatie

Onafhankelijkheid

Verantwoordelijkheden

Nr	Naam specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
D12	Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020–2024	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
D12A	Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020–2024	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
F9	Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2020	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) _gemeentedeel 2020	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
H4	Specifieke uitkering Sport	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

- Aanbiedingsbrief
- Kernboodschappen
- Conclusie controle
- Jaarstukken
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen

Bijlagen

SiSa

WNT

Materialiteit

Communicatie

Onafhankelijkheid

Verantwoordelijkheden

Nr	Naam specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G4	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
G4	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen (toepassing artikel 21, lid 3 Besluit 17 april)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
G4	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
G4	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
G4	Tozo 2, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
G4	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
G4	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
G4	Tozo 3, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
G4	Omvang vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

- Aanbiedingsbrief
- Kernboodschappen
- Conclusie controle
- Jaarstukken
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen

- Bijlagen
 - SiSa
 - WNT
 - Materialiteit
 - Communicatie
 - Onafhankelijkheid
 - Verantwoordelijkheden

Nr	Naam specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
H7	Regeling specifieke uitkering aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
H7B	Specifieke uitkering Geweld hoort nergens thuis (sisa tussen medeoverheden)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
H8	Regeling Sportakkoord 2020–2022	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
LB5B	Regiodeals 3e tranche (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

De strekking van de verklaring bij de jaarrekening (inclusief de SiSa-bijlage) is goedkeurend inzake de getrouwheid en rechtmatigheid

De bezoldiging van uw topfunctionarissen is juist verantwoord in de WNT-bijlage

Controlebevindingen WNTverantwoording 2020

Als onderdeel van onze controle hebben wij de nalevering van de Wet Normering Topinkomens (WNT) gecontroleerd. Uit onze controle blijken geen bevindingen. Op grond van de wet zijn de griffier en de gemeentesecretaris aangewezen als topfunctionaris. Hun bezoldiging is juist en volledig verantwoord in de bijlage WNT in uw jaarstukken.

Wilt u meer weten over de WNT? Kijkt u dan op: <https://www.topinkomens.nl>

WNT wijzigt in 2021 nauwelijks

In 2021 verandert er voor de WNT nagenoeg niets ten opzichte van 2020. Wel zijn de bedragen geïndexeerd op basis van de loonontwikkeling in de sector overheid.

- De wettelijke maximale bezoldiging voor topfunctionarissen is aangepast van €201.000 in 2020 naar €209.000 in 2021.

In de verantwoording van 'Overige functionarissen' (op functie) vervalt met ingang van 2021 de verplichte vermelding van de omvang van het dienstverband (van 'datum' tot 'datum').

Bijlage Wet Normering Topinkomens (WNT)

	U heeft twee topfunctionarissen verantwoord in de jaarrekening 2020
	Alle topfunctionarissen zijn in loondienst. Gedurende het jaar hebben er geen wijzigingen in topfunctionarissen plaatsgevonden
	U heeft in 2020 geen ontslagvergoedingen boven de WNT-grens uitgekeerd

De controleverklaring bevat een paragraaf inzake overige aangelegenheden over de anticumulatiebepaling WNT

Sinds 2018 gelden specifieke WNT-regels voor de samenloop van uitvoerende topfuncties bij verschillende WNT-instellingen ('anticumulatieregeling'). Deze regeling bepaalt dat het totaal van de bezoldigingen van meerdere uitvoerende topfuncties bij meerdere WNT-rechtspersonen of WNT-instellingen, niet hoger mag zijn dan het van toepassing zijnde algemene wettelijke bezoldigingsmaximum (2020: €201.000). In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij geen controle uitgevoerd op de naleving van deze anticumulatiebepalingen. Dit hebben wij in onze controleverklaring bij de jaarrekening van (Naam instelling) in een paragraaf inzake overige aangelegenheden tot uitdrukking gebracht.

Bijlagen

SiSa

WNT

Materialiteit

Communicatie

Onafhankelijkheid

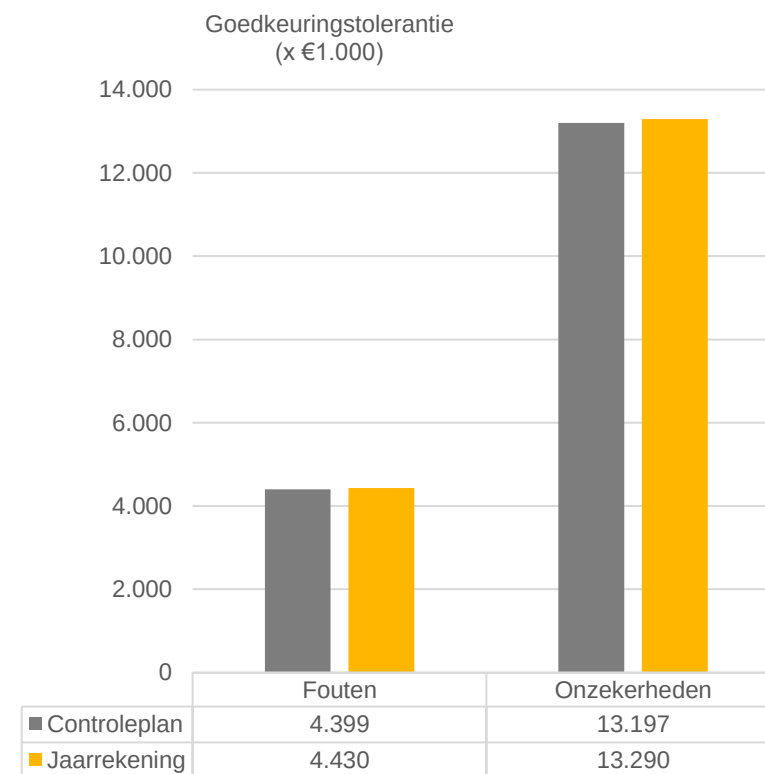
Verantwoordelijkheden

De materialiteit is gedurende de controle licht toegenomen

De reikwijdte van onze controle wordt beïnvloed door het toepassen van materialiteit. Het begrip 'materieel' wordt toegelicht in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening' in onze controleverklaring. Afwijkingen worden als materieel beschouwd wanneer redelijkerwijs kan worden verwacht dat ze, elk afzonderlijk of in totaal, gevolgen kunnen hebben voor de economische beslissingen die gebruikers op grond van de jaarrekening nemen.

In het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) zijn de goedkeuringstoleranties bepaald die de accountant ten behoeve van de oordeelsvorming over de jaarrekening van de gemeente hanteert. De grondslag voor het bepalen van deze toleranties betreft de totale werkelijke kosten van de gemeente, inclusief de toevoegingen aan de bestemmingsreserves. Materialiteit bepaalt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en het effect van vastgestelde afwijkingen op onze verklaring.

In ons controleplan hebben wij een materialiteit vastgesteld van €4,40 miljoen. Materialiteit wordt echter geactualiseerd op basis van de feitelijke financiële gegevens en wijzigingen in uw organisatie en omgeving gedurende het hele jaar. Aangezien de werkelijke lasten, inclusief dotaties aan de bestemmingsreserves, hoger zijn dan in de tussenrapportage op basis waarvan wij onze initiële materialiteit hebben berekend, heeft er op basis van de wettelijke uitgangspunten een verhoging plaatsgevonden naar €4,43 miljoen.

- Aanbiedingsbrief
- Kernboodschappen
- Conclusie controle
- Jaarstukken
- Interne beheersing
- Ontwikkelingen

Bijlagen

SiSa

WNT

Materialiteit

Communicatie

Onafhankelijkheid

Verantwoordelijkheden

Update over onze communicatie met u

Als PwC, uw accountant, vinden wij het van belang om u te laten zien op welke wijze wij de belangrijkste voorwaarden en aandachtspunten van de controle hebben gerapporteerd. Deze hebben we opgenomen in onderstaande tabel.

Vereiste communicatie op grond van controlestandaarden	Controleplan	Rapportage interim-bevindingen	Accountantsverslag
Mededeling over de verantwoordelijkheden van de accountant	●		
Bevestiging van de onafhankelijkheid van PwC	●		●
De zaken die zijn aangemerkt als kernpunten van de controle	●		●
Eventuele significante tekortkomingen in de interne controle		●	●
Eventuele ontdekte of vermoede fraude		●	●
Niet naleven van wet- en regelgeving			●
Schriftelijke bevestigingen gevraagd van het management.			●
Alle zaken die van invloed zijn op de vorm en inhoud van de controleverklaring.			●
Standpunt van de accountant over belangrijke kwalitatieve aspecten van de verslaggeving door het college			●
Rapporteren over significante moeilijkheden, aangelegenheden en overige zaken die van belang zijn voor het toezicht op het financiële verslaggevingsproces			●
Niet-gecorrigeerde afwijkingen			●
Significante aangelegenheden die naar voren komen tijdens de controle in verband met verbonden partijen van de entiteit			●
Beschrijving van de reikwijdte en timing van de controle, waaronder significante risico's	●		●

≡	Aanbiedingsbrief
i	Kernboodschappen
☆	Conclusie controle
≡	Jaarstukken
👁	Interne beheersing
📈	Ontwikkelingen
	Bijlagen
	SiSa
	WNT
	Materialiteit
	Communicatie
	Onafhankelijkheid
	Verantwoordelijkheden

Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd

Wij hebben geen opdrachten uitgevoerd die onze onafhankelijkheid bedreigen

Wij hebben onze naleving van externe normen, ons wereldwijde onafhankelijkheidsbeleid en het onafhankelijkheidsbeleid van gemeente Venlo met betrekking tot onze dienstverlening in 2020 bewaakt en bevestigen dat wij aan deze onafhankelijkheidsvereisten hebben voldaan en voldoen.

Gedurende het jaar hebben wij geen extra opdrachten verricht op verzoek van de raad.

Overzicht van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college en de raad voor de jaarrekening

het college is verantwoordelijk voor:

- het opstellen en getrouw weergeven van de financiële positie in de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- rechtmatige totstandkoming van baten en lasten en balansmutaties; en voor
- interne beheersingsmaatregelen die het college noodzakelijk acht om een jaarrekening te kunnen opstellen en om rechtmatige totstandkoming van transactie mogelijk te maken, zonder afwijkingen van materieel belang door fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen.

De raad is verantwoordelijk voor het toezicht op het proces van de financiële verslaggeving door de gemeente.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het plannen en uitvoeren van een controleopdracht op een manier die ons in staat stelt om voldoende en passende controle-informatie te krijgen voor de onderbouwing van ons oordeel.

Onze doelstellingen zijn het krijgen van redelijke zekerheid of de jaarrekening als geheel geen onjuistheden van materieel belang bevat of die nu worden veroorzaakt door fraude of door fouten, en het afgeven van een controleverklaring waarin onze verklaring is opgenomen.

Voor een gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden verwijzen wij u naar de bijlage bij onze controleverklaring.

Overzicht van verantwoordelijkheden met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving

De verantwoordelijkheden van het management en het college bestaan uit:

- het identificeren en monitoren van de wet- en regelgeving die van toepassing is op de gemeente en zorgen voor volledigheid ervan;
- het uitvoeren van een risicobeoordeling die expliciet het risico op fraude omvat, door een analyse van prikkels en druk, kansen, en gedrag en rationalisatie, en het risico van niet-naleving van wet- en regelgeving;
- het opstellen en uitvoeren van programma's en beheersingsmaatregelen ter preventie, ontmoediging en opsporing van fraude (fraudebestrijdingsprogramma's) en niet-naleving van wet- en regelgeving;
- het waarborgen dat de cultuur en de omgeving van de gemeente integer zijn en ethisch gedrag bevorderen;
- ervoor zorgen dat de activiteiten van de entiteit worden uitgevoerd conform de bepalingen van wet- en regelgeving, inclusief het voldoen aan de wet- en regelgeving waarin de vaststelling van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening wordt geregeld;
- het onderzoeken van iedere vermeende of vermoede misstand die onder de aandacht van het management wordt gebracht.

De verantwoordelijkheden van degenen die zijn belast met toezicht (de raad) bestaan uit:

- het versterken van een cultuur van integriteit en ethisch gedrag door middel van actief toezicht;
- het beoordelen van de vaststelling van frauderisico's door het management en niet-naleving van wet- en regelgeving, het nemen van passende maatregelen en het zorgen voor een juiste 'tone at the top';
- het waarborgen dat het seniormanagement en het college passende maatregelen nemen om fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving te ontmoedigen en te voorkomen, voor een betere bescherming van medewerkers en andere belanghebbenden;
- het onderzoeken van iedere vermeende of vermoede misstand die onder de aandacht van de raad wordt gebracht;
- het aannemen van een kritische houding ten opzichte van het college op het gebied van niet-gebruikelijke transacties met verbonden partijen.

Onze doelstellingen met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving

De verantwoordelijkheid van de accountant bestaat uit:

- Onze verantwoordelijkheid is het plannen en uitvoeren van een controleopdracht op een manier die ons in staat stelt om voldoende en passende controle-informatie te krijgen die een basis voor onze verklaring biedt. Onze doelstellingen zijn het krijgen van redelijke zekerheid of de jaarrekening als geheel geen onjuistheden van materieel belang bevat of die nu worden veroorzaakt door fraude of door fouten, en het afgeven van een controleverklaring waarin onze verklaring is opgenomen. Redelijke zekerheid betekent een hoge, maar niet absolute mate van zekerheid, waardoor wij mogelijk niet alle materiële onjuistheden ontdekken. Onjuistheden kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten. Zij worden als materieel beschouwd wanneer redelijkerwijs kan worden verwacht dat ze, elk afzonderlijk of in totaal, gevolgen kunnen hebben voor de economische beslissingen die gebruikers op grond van de jaarrekening nemen.
- Materialiteit heeft gevolgen voor de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van vastgestelde onjuistheden op onze verklaring.
- het plannen en uitvoeren van de controle om een redelijke zekerheid te krijgen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat, hetzij door fraude of door fouten.
- het beoordelen of de programma's en de interne beheersingsmaatregelen van de entiteit, waarmee geïdentificeerde risico's van materiële fouten als gevolg van fraude en van niet-naleving van wet- en regelgeving worden aangepakt, op de juiste wijze zijn opgezet en worden uitgevoerd.

- het evalueren van het proces dat de directie en college van burgemeester en wethouders hanteert voor het beoordelen van de doeltreffendheid van de programma's en interne beheersingsmaatregelen in verband met fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.

Voor een gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden verwijzen wij u naar de bijlage bij onze controleverklaring.

